

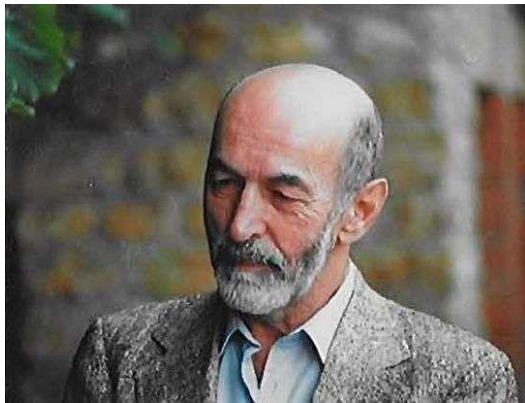
6 جنوری 2019

داکتر سید عبدالله کاظم

وفات پروفیسور "لودویک آدامک" - افغانستان شناس شہیر

یک ضایعہ بزرگ فرهنگی

با تأثر زیاد لودویک آدامک یک چہرہ شناختہ شدہ جهانی و بخصوص شخصیت با اعتبار در بین

محققان مسائل تاریخ معاصر افغان بروز اول جنوری 2019 بعمر 95 سالگی چشم از جهان پوشید؛ خودش رفت اما آثاری از خود به میراث گذاشت کہ نسل های آینده افغانستان با مطالعه آن آثار با ارزش تاریخی نام او را همیشه بیاد خواهند داشت. پروفیسور داکتر آدامک یکی از استادان نامدار فاکولتہ مطالعات شرق میانه و شمال افریقا در پوهنتون آریزونا - امریکا و یکی از افغانستان شناسان امریکائی - اطریشی الاصل بود کہ عمری را در خدمت تدقیق و بررسی تاریخ اسلام و بخصوص تاریخ معاصر افغانستان با نوشتن ده ها کتاب و مقاله ها صرف کرد.

آدامک بتاريخ 24 مارچ 1924 در ویانا (پاتخت اطریش) چشم بدنیا گشود، هنوز 5 ساله بود کہ مادرش وفات کرد و در 16 سالگی (1940) پدر خود را از دست داد و به حیث یک جوان یتیم در یکی از یتیم خانہ های آن شہر اقامت گزید. او با افکار نازی هتلری مخالف بود و چند بار تلاش کرد تا از تیم خانہ فرار کند، تا آنجا کہ یک بار موفق شد خود را تا سرحد سویس برساند، ولی در آنجا بدام پولیس افتاد و او را نازیها در یک کمپ زندانی کردند کہ تا ختم جنگ دوم جهانی در آنجا بود.

آدامک جوان در سال 1950 اطریش را ترک کرد و با عبور از اروپا به آسیا و و افریقا رفت و در سال 1954 به امریکا مهاجر شد، جائیکہ او به تحصیل پرداخت و توانست به درجہ "دکتورا" در ساحہ مطالعات شرق میانه نایل آید. در 1967 به پوهنتون "اریزونا" به تدریس پرداخت و در سال 1975 مرکز مطالعات شرق نزدیک را در آن پوهنتون تأسیس کرد کہ برای مدت ده سال در راس آن مرکز قرار داشت. او برعلاوہ زبانهای آلمانی و انگلیسی به زبانهای فارسی و عربی نیز تسلط داشت و گاهی ہم این دو زبان را در آن پوهنتون تدریس میکرد. پروفیسور آدامک بین سالهای 1986 و 1987 به حیث آمر شعبہ فارسی صدای امریکا نیز خدمت کرد.

پروفیسور آدامک در جملہ آثار متعددی کہ از خود بجا گذاشته یکی ہم مجموعہ معلومات تاریخی و سیاسی است کہ این اثر هجیم قبلاً در زمان جنگ دوم افغان و انگلیس از طرف مقامات ہند برتانوی

د پانو شمیرہ: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې د لېکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

در شش جلد فقط به مقصد استفاده رسمی آنها در امور افغانستان تهیه گردیده و اما به چاپ نرسیده بود. پروفیسور آدامک این کتابها را از قید آرشیف بیرون کشید و با اهتمام خود و یکی دو همکارش آن را با ایزاد معلوماتهای جدید تحت عنوان *Historical and Political Gazetteer of Afghanistan* بین سالهای 1973 و 1985 در شش جلد قطور به چاپ رسانید. بدون شک این مجموعه یکی از مهمترین مأخذ در ارتباط با جغرافیای بشری و اقتصادی افغانستان در این دو صد سال اخیر محسوب میشود که همچو معلومات را با ذکر ارقام و احصائیه ها و نقشه های محلات و موقعیت ها و تاریخ آن نمیتوان در جای دیگر بدست آورد. هریک از مجلدات آن برای یک حوزه مشخص ترتیب گردیده از اینقرار:

جلد اول: بدخشان و شمال شرق افغانستان (جمعاً بشمول نقشه ها 350 صفحه)

جلد دوم: فراه و جنوب غرب افغانستان (جمعاً بشمول نقشه ها 500 صفحه)

جلد سوم: هرات و شمال غربی افغانستان

جلد چهارم: مزارشریف و شمال مرکزی افغانستان

جلد پنجم: قندهار جنوب مرکزی افغانستان

جلد ششم: کابل و جنوب شرقی افغانستان (جمعاً به شمول نقشه ها 960 صفحه)

(قابل ذکر است که مجموع صفحات این شش جلد به تقریباً 4000 صفحه میرسد که هر صفحه با اندازه 11×8 انچ است. اینجانب جلد اول، دوم و ششم را در آرشیف خود دارم و اگر کسانی باقی سه جلد آنرا در اختیار داشته و به آن ضرورت نداشته باشند، لطف نموده جهت تکمیل این سلسله مرا در جریان بگذارند)

آثار دیگر پروفیسور آدامک فقید عبارت اند از:

- Ludwig W. Adamec: *The A to Z of Islam*, 2nd. ed. Paperback 2009.
- Ludwig W. Adamec: *Afghanistan, 1900–1923: A Diplomatic History*, Berkeley: University of California Press, 1967.
- Ludwig W. Adamec: *Afghanistan's Foreign Affairs to the Mid-Twentieth Century: Relations with the USSR, Germany, and Britain*, Tucson: University of Arizona Press, 1974.
- Ludwig W. Adamec and Frank A. Clements: *Conflict in Afghanistan: An Encyclopedia*, Santa Barbara: ABC-CLIO, 2003.
- Ludwig W. Adamec: *Historical and political gazetteer of Afghanistan*, 6 vols. [Graz](#): Akad. Druck- und Verl.-Anst., 1972-1985.
- Ludwig W. Adamec: *Historical dictionary of Afghan wars, revolutions, and insurgencies*, Lanham: [Rowman & Littlefield](#), 2nd. ed. 2005.
- Ludwig W. Adamec: *Historical Dictionary of Afghanistan*, [Lanham](#): [The Scarecrow Press, Inc.](#) 3rd ed. 2003.
- Ludwig W. Adamec: *Historical Dictionary of Islam*, Scarecrow Press, 2nd ed. 2009.

کتاب "روابط خارجی افغانستان در نیمه اول قرن بیست" بوسیله پوهاند محمد فاضل صاحبزاده ترجمه شده و در 1377 در پشاور به چاپ رسیده، همچنان کتاب "تاریخ روابط سیاسی افغانستان از 1900 تا 1923" بوسیله پوهاند علی محمد زهما ترجمه و در پشاور چاپ شده است. علاوه قاموس (دکشنری) شخصیت های تاریخی افغانستان و نیز قاموس شخصیت های معاصر افغانستان دو اثر دیگر بسیار با ارزش این استاد فقید است که متون درسی آن به چاپ رسیده و هریک در مورد

د پانو شمیره: له 2 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په خیر و لولئ

زندگینامه شخصیت های تاریخی و معاصر افغانستان معلومات میدهد. خوشبختانه هریک آثار فوق الذکر او در انگلیسی و ترجمه های دری آن را در آرشیف خود دارم و از آنها در مواقع لازم استفاده کرده ام.

یاد این دانشمند فقید که آثارش در مورد افغانستان از ارزش خاص برخوردار است، گرامی و روانش شاد باد. بدینوسیله وفات او را به حلقه فامیل، دوستان و همکاران افغانی او صمیمانه تسلیت می گویم.

د پانو شمیره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ